Contributed by Freddy De Pauw
dinsdag, 26 februari 2013 - Last Updated dinsdag, 26 februari 2013

Oef, Silvio Berlusconi wordt niet weer premier. Maar dat is zowat het enige lichtpunt van de Italiaanse parlementsverkiezingen. Alhoewel, ook de zeer slechte uitslag voor ontslagnemend premier Mario Monti is een opsteker. Maar verder: een absoluut dieptepunt voor links, een triomf van de spektakelmakers. Globaal genomen: een catastrofale uitslag.

De Italiaanse kiezers hadden weliswaar geen riant aanbod aan kandidaten. Het kan mee verklaren waarom ze zoveel, een kwart tot ieders verrassing, dan maar voor de meest luidruchtige kozen, Beppe Grillo en zijn Movimento 5 Stelle. Die was tenminste rechtlijnig in zijn aanvallen op “het systeem”, hij riep het felst “Basta”, “stuur ze allemaal naar huis”, wat de gevoelens van zoveel Italianen vertolkt. Vooral jongeren, de grootste slachtoffers van de crisis, hebben er oren naar.

Veel verliezers

De uitslag is een nederlaag voor velen. Ook voor de kopstukken van de EU, voor Angela Merkel, voor het Vaticaan die allen zonder stemrecht voor superbankier Monti stemden. Weinig Italianen volgden hen, Monti en zijn bondgenoten – de christendemocratische UCD en de partij van Kamervoorzitter Ginafanco Fini – deden het bar slecht. Samen 10 %, maar de UCD en Fini werden volledig van de kaart geveegd, Monti zelf is uitgespeeld. Nu blijkt duidelijk hoe onpopulair de superbankier is die door Brussel werd uitgestuurd en Italië nog wat dieper in de crisis duwde. Hij is terecht afgestraft.

Grote verliezers zijn ook de partijen van “centrumlinks” met hun kandidaat-premier Pierluigi Bersani. Minder dan 30 % voor de erfgenamen van de twee historische grote partijen, de communistische en de christendemocratische, dat is een zware opdoffer. Veel lager dan de verwachtingen, veel veel lager dan alle vorige uitslagen. De Democratische Partij (PD) van Bersani doet het overal erg slecht, in en buiten haar bolwerken. Ze wordt in de helft van het land voorbijgestoken door de 5 Stelle.

Afgestraft

De PD, 25%, kreeg tijdens de campagne te maken met het enorme fraudeschandaal van de bank Monte Paschi in Siena waar ze zo een goede banden mee had. Der PD medeplichtig aan fraude met de beruchte bankderivaten!

Ze is ook afgestraft voor haar steun aan Monti’s beleid, voor haar “grote coalitie” met rechts; een jaar lang slikte die partij alle aanslagen. Tijdens de campagne bleef ze onduidelijk over de allianties en het beleid dat ze als winnaar zou voeren. Dat ze steun kreeg uit de EU en de Londense City viel slecht bij een deel van haar traditionele achterban die terecht het grootste wantrouwen heeft in de EU en de wereld van de bankiers. Deze uitslag zal de sluimerende crisis binnen de PD verder aanwakkeren en de kloof met de syndicale wereld nog vergroten.

De “burgerrevolutie” die magistraat Pietro Ingroia met zijn lijst op gang wou brengen, is een fiasco, 2,2 % is nog lager dan de erg magere 3 % van uiterst-links in 2008. Uiterst-links is gewoon van de kaart verdwenen, de lijst Ingroia ging niet verder op het elan dat er in de herfst vorig jaar was om een krachtig links alternatief te bieden. Het werd een onderonsje dat geen aandacht had voor de sociale crisis. Terwijl de “ethische crisis”, corruptie en dergelijke, werd ingenomen door Grillo. Het is alleszins voor de ganse linkerzijde in Europa een rampzalige vaststelling, de ooit zo levendige en mobiliserende Italiaanse linkerzijde is onvindbaar. De vele massamobilisaties van de voorbije jaren bleven zonder stevige politieke uitlopers.

Vijf sterren

De 5 Stelle van Grillo zijn de onverwachte triomfators. Althans, de omvang van hun succes, 25 %, is onverwachts. Hun “basta” uitte de verontwaardiging over corruptie, toenemende armoede, verdrukking van jongeren op de arbeidsmarkt. Grillo gaf lucht aan hun ongenoegen over “Europa” dat een politiek van grotere uitbuiting oplegt.

Is dit nu de triomf van de directe of de internet-democratie? Zo stelt Grillo het voor, maar hij organiseerde dan toch maar een campagnetocht door Italië voor meetings met tienduizenden deelnemers. Zijn interne internetdemocratie voor voorverkiezingen was alleszins een flop geworden. Grillo wil alleen maar basisdemocratie als die hem volgt, wie dwars ligt gooit hij eruit. Tot daar de directe democratie, zo vaak excuus voor manipulatie.

Silvio’s halve triomf

Berlusconi slaagde bijna in het onmogelijke. Verpletterd in de opiniepeilingen bij de start van de campagne, bewees hij nogmaals hoe invloedrijk de controle over de media is. Alweer slaagde hij erin, zoals vorige keren, het geheugen van kiezers uit te wissen en zich aan te dienen als een alternatief voor het antisociale beleid van Monti – dat hij een jaar lang had gesteund.

Hij haalde veel kiezers over met zijn anti-Europese uitvallen, terloops de EU en de euro beschuldigend van de kwalen die Italië treffen. Hoe meer Merkel en co tegen hem waarschuwden, des te meer kiezers voor il Cavaliere vielen. Om te eindigen op een zucht van Bersani, op zichzelf een verrassend, en verontrustend, succes.

Voor Berlusconi's bondgenoot, de Lega Nord, is het resultaat daarentegen slecht: de Lega ziet haar kiezersaanhang gehalveerd, van 8 naar 4 %. In de regio Veneto, een van haar bolwerken zakt ze van 27 naar 11%, in Piëmont (Turijn) van 12 naar 5 %. De Lega, die zichzelf een anti-corruptiepartij noemde, bleek vorig jaar niet vies van verduistering en witwassen van maffiageld.

En verder?

Rome zit met een kater. De EU zit met een kater. De beurs in Milaan ook. Want het kiessysteem heeft ervoor gezorgd dat er in de Senaat geen meerderheid is, er moeten coalities komen voor een regering. Grillo houdt allicht de boot af en ziet al een “grote coalitie” komen die na enkele maanden valt waarop de Italianen weer naar de stembus worden geroepen en nog meer “basta” zeggen.

Vanwaar kan er een ander alternatief komen? Komt de PD weer tot echt leven? Komt er van de radicale vakbonden, zoals de metaalvakbond FIOM, een initiatief? Dringend is het alleszins, misschien schudt de schok van nu iets wakker?

Dit artikel verscheen oorspronkelijk op Uitpers , webzine voor internationale politiek